

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel

helyben vagy vidékre postán:

Egy óra 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei takarékpénztári épület), hova a hirdetések és az előfizetésdíjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESITŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petitserétt egyszer 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyitlér 4 hasábos petitserétt 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és nyitlérért 30 kr.
Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

Zavargás a fő- és szék-városban.

Budapest, márcz. 29. (A „H. É.” ered. táv.) A szociáldemokrata kőművesek vasárnap délelőttre gyűlést jelentettek be a rendőrségnél. A főkapitány azonban a gyűlést nem engedte meg, mert a napirend pontjai oly határozatlanok voltak, hogy ezeknek révén meg nem engedhető dolgok is lehetett volna tárgyalni. A gyűlést hirdetőik mindazon által igen nagy számmal gyűltek össze és gyűlésezni akartak. A helyszínén azonban megjelent Kecskényi Kálmán rendőrkapitány és felolvasta a főkapitánynak a gyűlés betiltására vonatkozó rendeletét, a mit a munkások óriási lármával fogadtak. Egy munkást a rendőrök letartóztattak, mert erőszakoskodott. A rendőrök be akarták vinni a kapitányságra, de a munkások utánuk mentek és ki akarták szabadítani társukat. A népszínháznál egész harcz keletkezett a munkások és rendőrök között, míg végre a lovas rendőrök szétugrasztották a zavargókat. Ez alkalommal négy munkást letartóztattak. Ezzel a zavargásnak vége lett.

Kegyelem az emigránsoknak.

Szófia, márcz. 29. (A „H. É.” ered. távir.) A bolgár emigráns tisztek megkegyelmezésének kérdése immár el van döntve. Megbízható helyről nyert értesülés szerint a tisztek egy fokkal magasabb rangban lépnek vissza a hadseregbe, mint a minót emigrálásuk idején viseltek.

Lövöldöző suhanczok.

Budapest, márcz. 29. (A „H. É.” eredeti táv.) Nehány csavargó ma délután a Ferenczrakparton megtámadta és revolver-lövésekkel fenyegette Agoston Dezső betűszedőt, a kinek az egyik golyó balkeze tenyerébe faródott. A csavargókat elfogták.

A bolgár fejedelem Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, márcz. 29. (A „H. É.” ered. távir.) Török körökben nem kis feltűnést keltett, hogy a bolgár fejedelem sokkal nagyobb díszszel és kitüntetésekkel fogadták, mint hasonló alkalmakkor az egyiptomi khedivét. A nagykedre nem fogadhat el meghívást, kirándul majd Konstantinápoly környékére és meglátogatja a nevezetesebb helyeket. A fejedelem a mai napon misét hallgatott a bolgár templomban s azután meglátogatta a bolgár iskolát és papnevelő intézetet.

Hajóösszeütközés a Dunán.

Budapest, márczius 29. (A „H. É.” ered. táv.) Ma reggel 8 órakor a vámháztér közelében a „Banhaus” nevű szerb teherszállító csavargózóssók összeütköztek. A rázkódás következtében az egyik hajóról a másikra átesapott egy rud és a fedélzeten álló Matt Ede hajós mindkét szemét kiütötte. A szerencsétlen fiatal embert életveszélyes állapotban vitték a Rókusokórházba. A két hajónak nem történt komolyabb baja. A rendőrség vizsgálatot indított, hogy a szerencsétlenségnek kit terhel a felelősség?

Orosz pénz Szófiában.

Szófia, márcz. 29. (A „H. É.” ered. távir.) Legközelebb nagy orosz bankot fognak itt alapítani. Ugy hallik, hogy az orosz kormány a bolgárok részéről Oroszországnak fizetendő már néhány év óta hátralékos megszálási hitelből 10 millió frankot fog e banknak szánni.

Öngyilkos leány.

Budapest, márcz. 29. (A „H. É.” ered. táv.) Renó Ilona 35 éves debreczeni születésű hajadon nő vasárnap délelőtt a Szép Ilona vendéglő előtt fűbe lőtte magát. Az öngyilkos-jelölt állítása szerint a forgópisztoly csak véletlenül sült el.

HIREK.

* **Halál ebéd közben.** Nagy rémületet okozott tegnap délelben egy nagyváradai polgár-halál a Neuf d-féle zöldfauczai vendéglőben. Friedman József, cipész-iparos, ki évek óta buzgó tagja volt az izraelita szentegyletnek, ki városszerte jótékonyágáról és nemes-szivűségéről ismeretes öreg ember volt, tegnap vasárnap délelben egy asztalhoz ült Weisz I. B. kereskedővel ebédelni. Kedélyesen társalogtak, miközben a pinczér hozta nekik a párolgó levest. Friedmann ajkához emelte a kanalat és hirtelen rosszul lett. A mellette álló pinczér karjaiba dőlve, pár perc múlva meghalt. A vendégek felugráltak helyeikről, dörzsölték, élesztették, de a megjelent orvos: dr. Munk Béla már csak a halált konstatahlotta. Sarkadi József rendőrbiztos a hullát lakására szállíttatta és mindent zár alá vett, amennyiben tudvalevőleg az öreg Friedmannak nincsen családjá. Halálát valószínűleg szívizélhűdés okozta, amennyiben utóbbi időben szívbajt kapott és orvosi gyógykezelés alatt is állott. Temetése iránt a szentegylet azonnal megtette az intézkedéseket.

* **A régészeti egyesület kérelme.** Dr. Beöthy László elnök aláírásával egy beadvány érkezett tegnap a városi tanácshoz, melyben arra kéri a régészeti egyesület a magisztrátust, hogy a muzeum körül létesítendő kert számára szükséges fenyő- és egyéb bokrokat a városi faiskolából ingyen adassa ki és gondoztassa a tervbe vett parkot. Végül még tekintettel az új muzeumban elhelyezendő számos, mind anyagilag mind művészileg becses tárgyak értékére, május elsőtől egy rendőr kivényeltetését is rendelje el. A kérvényt valószínűleg pártoló véleménynyel terjeszti be a tanács a közgyűléshez.

* **Óváczló Szmekta Györgynek.** Lapunk más helyén tudósítunk a Népnevelési egyesület közgyűlésén lefolyt óváczlóról, mely Szmetka Györgyöt a vallási közoktatásügyi miniszter elismerő levelének publikálása közben érte, itt csupán azon cikkekre hívjuk fel olvasóink figyelmét, melyet a kitüntetés alkalmából „Memorabilia” cím alatt az érdemes tanférfi egyik volt tanítványa bocsátott rendelkezésünkre és melyből leghívebben sugárzik ki az a fény, mely Szmetka György tanítói és társadalmi életét bevilágítja.

* **Április 1. Jó eleve figyelmeztetjük kedves és kedvetlen olvasóinkat,** hogy ha majd szerdán valaki komoly arccal fogja nekiök ujságot, hogy pl. Nansen legurult az északi sarkról a délre, avagy, hogy a welsii herczeg elkártyázta Kelet-Indiát: akkor korántsem uljenek föl e híreknek, mert szerdán léssen április elseje. Sőt az ujságoknak sem szabad e napon hitelt adni, csakis oly híreket akceptáljanak, melyeket meczáfolt a Bud. Tud., a többi mind kacsa. De midőn e sorokat írjuk, még márczius havában vagyunk, jó szívvel hisznek el tehát mindent az em-

berek. Lám Falb Rudolf jóslatától is megszeppent Európa. Téli bundában, már előre vaczogó foggal várták a kritikus-napot. Hát ez be is következett tegnap félig. Ugyanis a nagy proféta német létére is volt annyira udvarias, hogy nem rontotta el a högyek délelőtti korzóját és csak délután árasztotta el esővel a szomszjas földet. Szóval bevált a jóslat. Hanem próbálta meg csak Falb Rudolf április 1-én jóslgatni, senki sem hinné el neki!

* **Orvosok választása.** Az ipartestületi betegsegélyző pénztárnál tegnap, vasárnap délután ejtették meg a kerületi orvosok választását. Megválasztva lettek: Ujvárosra dr. Altmann Jakab nagy lelkesedéssel; Olasziba dr. Kassay Kálmán; Katonavárosra dr. Ertler Mór. Utóbbi azzal a kikötéssel lett megválasztva, hogy ki kell költöznie a kerületébe.

* **Virágvasárnap.** Tegnap kezdődött meg hivatalosan a szerződés-oldás és kötés a színészek és direktorok között. Ez alkalomból városunk fia, Bihari Ákos a jönevű tragikus is kilépett a Krecsányi társulattól és Nváradra érkezett. Mint halljuk, Megyeri Dezső már megkezdte vele a tárgyalásokat szerződötetési ezélel. Ez esetben csak gratulálhatunk Megyeri Dezsőnek, mert Bihari Ákosban kiváló erővel gazdagodnék társulata.

* **Czipészek gyűlése.** Tegnap, vasárnap délelőtt 10 órakor az ipartestület helyiségében Bertsey György elnöke alatt a helybeli cipész-iparosok igen szépen látogatott értekezletet tartottak, mely alkalommal egyhangulag kimondották, hogy az ipartestület kebelében megkivánják alakítani a czipészek szakosztályát. Elhatározták még azt is, hogy a milleniumi ünnepségek alatt az országos fővárosban tartandó második czipész-kongresszuson két kiküldött által a szakosztály képviseltetni fogja magát. Husvét másod napján ismét összegyűlnek, hogy megválaszálják a szakosztály elnökeit és a kongresszusi küldötöket.

* **Sajtóhiba.** Neumann M. Sándor férfi és gyermekruha-raktára Nagyvárad, Bemter Poy-nar-ház. Kivánságához képest mult heti táviratának kiegészítésül jelezzük, hogy a „férfi-felöltök” szavak elől „hat forint” sajtóhibából kimaradt.

Ülések.

A biharmegyei kaszinó közgyűlése.

A biharmegyei kaszinó tegnap délután 4 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlést, saját helyi égeben.

A gyűlésen Cziffra Gerő alelnök elnökölt jelen voltak: Hlatky Endre egyleti ügyész, dr. Hoványi Gyula pénztáros, Cseresznyés Albert aljegyző, dr. Bozóky Alajos, dr. Sipos Árpád, Gyöngyösy Lajos, Sal Ferencz, Miskolczy Barna, Tóth Dezső, Szunyogh Péter, Szász Agoston, Miskolczy György, dr. Hoványi Ferencz, Hoványi Géza, Fassie Pál, Harmathy Károly, dr. Móré Pál, dr. Várady Zsigmond, Farkas Izidor, Papp Miklós, Papp György, Zathureczky Albert, dr. Márkus László, Steru Márton, Hegedüs Géza, dr. Baróthy Ákos, Meskó Boldizsár, dr. Frankó József, Heringh Sándor stb.

Cseresznyés aljegyző fölolvassa a számvizsgáló bizottság jelentését, melynek alapján a pénztárosnak a szokott óvások mellett megadják a felmentvényt. Ezután fölolvasta az évi jelentést,

férfi szabó-üzlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apáczák bérháza. A legujabb tavaszi és nyári szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legujabb szabás szerint. Szöveteket méterenként gyári áron alól.

MITTEILER EDE

maid az egylet folyó ügyeire tért át. Bemutatja a gyűlésnek az új aláírási ív szövegét, mely szerint a belépő tag 16 frt évi illetmény lefizetése mellett 6 évi tagságra kötelezi magát.

Ez utóbbi elkeseredett vitát idézett föl, melyben végtére Szász Ágoston maradt a győztes dr. Horványi Gyulával szemközt. Az elfogadott indítvány szerint a belépő tagok kaszinótagsága csak akkor szűnik meg, ha a tag előzetesen (és pedig fél évvel előbb) bejelentette kilépését. Az aláírási-ív új szövegezésére elnök Szász Ágostont kérte föl.

Dr. Várady Zsigmond egy „indítványkönyv”-nek behozatalát javasolta, mely a tagoknak a választmánnyal, illetve az egylettel való közelebbi érintkezését célozná. Indítványát egyhangulag elfogadták.

Az utolsó pont a választmány megalakítása volt. A szavazatszedő bizottság: Gyöngyössi Lajos, Cseresnyés Kálmán és dr. Horványi Gyula jelentése szerint a választmányi tagok maradtak a régiak, kivéve Wernheimstein Alfredet, kit szótöbbséggel választottak az elhunyt Stern Jakab helyére 2 évre.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a gyűlés feloszlott.

A „Szigligeti-társaság” ülése.

A „Szigligeti-társaság” vasárnap délután Rádli Ödön elnökle alatt érdekes választmányi ülést tartott; ott voltak: K. Nagy Sándor főtitkár, dr. Adorján Armin titkár, Dr. Várady Zsigmond, Láng József, Dr. Bodor Károly, Winkler Lajos, Dr. Gyémánt Jenő.

Az ülése első tárgyát Propper N. János javaslata képezte, azon balatonvidéki kirándulás ügyében, melynek rendezését nevezett a társaságnak ajánlotta. A kirándulás pünkösdkor lenne s négy napig tartana; az utazás költsége körülbelül 50 frtra esnék uti-, ellátási s szállásdíjjal együtt.

A választmány elfogadta az előterjesztést és kimondta, hogy barátságos kirándulást rendez a Balatonra s minden társ tag néhány vendéget, vagy családot hívhat meg. A kirándulás rendezésére Propper N. Jánost és dr. Adorján titkárt kérte fel a választmány.

Ezután a közgyűlés tárgyait vette elő a választmány. A közgyűlés április 19-én lesz. Az alapszabályok módosítása tüzetes tárgyalást idézett elő s hosszas eszmecsere után azokon sok előnyű módosítást tettek; többek közt a választmány tagjainak számát fölemelte és kimondta, hogy választmányi tag ezentúl csak N.-váradon és Bihar megyében lakó tagok közül választhatók. Ezután két alelnök lesz.

A főtitkár gondosan megírt évi jelentését a választmány a közgyűlés elé terjeszti. Ugyiszintén elfogadtatott a számadás és költség-irányzat is. Sulyok Istvánt rendes taggá választották. — Még a tisztikar és választmány ujjáalakításáról beszéltek a választmányban s ezzel az ülést véget ért.

A Bihar megyei népnevelési egylet közgyűlése.

Tegnap, vasárnap délelőtt, Szunyogh Péter alispán elnökle alatt az egyleti tagok nagy érdeklődése mellett folyt le a Bihar megyei népnevelési egylet közgyűlése.

A közgyűlés választmányi gyűlés előzte meg, melynek két főpontja: a számvizsgáló bizottság jelentésén és az 1896. évre szóló költségelirányzaton kívül Pálffy Antal szegedi lakosnak az egylethez, illetve Sipos Orbán tanfelügyelő egyleti alelnökhöz intézett levele képezte.

Tizenegy óraker nyitotta meg Szunyogh Péter alispán elnök a közgyűlést, üdvözölte a jelenlevőket, s a közgyűlés első tárgyát jelezve, fölkérte Winkler Lajos titkárt az évi jelentés fölolvasására.

Az évi jelentésből kitűnik, hogy az egylet áldásos tevékenysége ez idén sem lankadt, felekezeti iskolákat látott el tanszerekkel, azonkívül szép öszegeket utalt ki különféle népnevelési célokra.

Ezután a számvizsgáló bizottság jelentését olvasta fel a titkár, melyre Tóth Mihálynak a szokott fentartás mellett megadták a felmentvényt, egyszersmind köszönetet szavaztak odaadó tevékenységéért.

Az 1896. évre szóló költségelirányzat be-terjesztése után, mely szerint az átlagos összeg 1680. frt rug. Szunyogh Péter elnök általános helyeslés közepett indítványozza, hogy a városi törvényhatóságnak jegyzőkönyvi köszönetet mondjanak azon kegyért, hogy az egylet céljaira a polgári iskola egyik termét bérlettel kötelezettsége nélkül átengedte.

Winkler Lajos titkár fölolvasta Pálffy Antalnak, az egylet tiszteletbeli tagjának levelét, melyben az egylet céljaira 4 aranyat küldött, s igéri, hogy a pusztaszeri kongresszus alkalmával szívesen vállalkozik a tanító-testület küldöttségének elszállásolására, kalauzolására. A közgyűlés Sipos Orbán alelnök indítványára jegyzőkönyvi kivonatan szavaz meleg köszönetet a derék hazafinak.

A közgyűlés legkimagaslóbb momentuma következett ezután. Sipos Orbán alelnök megható beszédben, ünnepélyesen jelentette a közgyűlésnek, hogy dr. Wlassits kultuszminiszter Smetka Györgynek, a tanító-testület derék, kiérdemült veteránjának nyugdíjba vonulása alkalmából a tanügy terén szerzett érdemeiért elismerő okle-

velet küldött. A magas elismerés csak megpecsételése a városi polgárság kitüntető véleményének, melyet a Smetka Györgynek 40 éves tevékenységéről magának alkotott.

Smetka György könnyekig meghatva válaszolt.

A nagyságos tanfelügyelő ur — úgy mond — oly sok dicsérettel halmozott el, s nyugdíjba vonulásom óta annyi kitüntetés ért, hogy elég volna társadalmunk legnagyobb jelesének.

Kéri tagtársait, tekintsek ezután is bajtársuknak, mert ő lelkes szolgálja marad a tanügynek, míg ereje, tehetsége engedi.

A szép, megható szerénységgel elmondott beszéd a jelenlevők soraitan mély és igaz hatást keltett.

A tanító-testületet érületét Eszenyi Sándor elnök tolmácsolta, éltetve a minisztert s a népnevelési egylet előjáróságát.

Egyik elhunyt választmányi tag helyére Sipos Orbán ajánlatára Réz Mihály iskola felügyelőt választotta meg a közgyűlés.

Elnök miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Heringh Sándor és Walaschek Venczel tagokat kérte föl, a közgyűlést berekesztette.

A kerületi betegsegélyző pénztár közgyűlése.

E humanus intézményünk tegnap, vasárnap délelőtt 10 óraker tartotta meg évi rendes közgyűlését az igazgatósági tagok és különösen a vidéki közgyűlési kiküldöttek szép száma érdeklődése mellett.

Láng József elnök meleg szavakban üdvözölte a közgyűlés tagjait és örömeinek adott kifejezést az iránt, hogy a vidék még nagyobb érdeklődést tanusít a pénztár ügyei iránt, mint a központ.

A felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Moskovits József és Horváth Ferencz igazgatósági tagokat kérte fel és ezután titkár olvasta az évi jelentést, melyet a felügyelőbizottsági jelentéssel együtt örvendetes tudomásul vettek és az igazgatóságnak a felmentvényt megadták.

Jelinek Ferencz, Zimмер Károly és Sauer Kálmán igazgatósági tagok sorrend szerint kiléptek, de előbbi kettőt újból megválasztották és Sauer helyére Horváth Ferenczet ültették egyhangulag az igazgatósági székbe.

A felügyelő bizottság is maradt a régi, csupán a választott bíróságnál történt annyi változás, hogy Horváth Ferencz helyére Szánditz Józsefet választották be.

Horváth Ferencz indítványára az elnöknek és a tisztviselőknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés, melyet az elnök — több tárgy nem lévén — berekesztett.

A „HETFOI ÉRTESSÍTŐ” TÁRCZÁJA.

Gondolat-szilánkok.

— A „Hétfoi Értesítő” számára írta: **Mandel Viktor.** —

Az igazság egyenes uton halad, a hamisság nagy kerülőket tesz, mégis megelőzi amant.

Ha a vágy megszépít minden dolgot, a miért fölgerjedt, az ismeretlen vágya megszépíti az egész világot.

A nők rontják meg azt az emberiséget, melyet létre hoztak.

A naturalisztikus író rendszeren a saját fantázmáit képzei igaznak.

Az idealizmushoz kell egy kis öntudatlanság is, mint az éber-álomhoz.

A naturalizmushoz kell egy kis betegség is, mint a láz-álomhoz.

A tulszerénység a félnék hiúság eszköze.

Az átelt szenvedéseknek olyan áldó emléke van, mint a gyermekkori szülői büntetéseknek.

Minden életnek osztályosa az enyészet.

Az ember önmagáért él, de nem önmagának.

Az ember csak azt fedezheti föl, a mi már, vagy még eltemetve volt.

A bátorság kevesebb erő nélkül, mint az erő bátorság nélkül.

Ha az embernek elég ideje volna mindent megszokni, mindent megunna.

A szorgalom és az unalom nyugvópontjai egymásnak.

Míg meg nem vénülünk, nem szükség sokat megértenünk, hogy sokat érezzünk.

Ha az ember másokkal kénytelen értékesíteni magát, saját magával honorálja őket.

A gyermek képzelme a halál távolságát is végtelenné nagyítja.

A »százfejű szörnyeteg«-nek: a népnek rendszeren nincs feje.

Egyik sajátága az emberi természetnek: okosan gondolkodni és esztelenül cselekedni.

Sokat tud a gyermek, a mit jó volna nem tudnia, és sokat nem tud, a mit tudnia volna jó.

»Oktalan beszéd«, »oktalan cselekvés«: paradoxok — mindennek van oka; de az »okos beszéd«, vagy »okos cselekvés« már nem tautologia.

Gyöngesége az embernek: hogy a kényszerrel is saját akaratának szereti fölűntetni.

Spinoza ur.

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —
Írta: **Nagy Endre.**

Tulajdonképen Balogh Mihály volt a becsületes neve és a láposi főgimnáziumban adta elő a magyar nyelvet és irodalom-történetet a figyelmes és figyelmetlen nebulóknak. Spinoza urnak csak a háta mögött hívták, amely körülmény mindjárt elárulja, hogy ez csak guny-neve volt a professzor urnak. Szép, szőke fiatal ember volt; egy kicsit rövidlátó, egy kicsit merev magatartású, egy kicsit szárazkötött: ennyi az egész. Hanem a maga dolgát pompásul értette, az szent igaz. Ha a tanárok között egy-egy szó körül vita merült föl, azt mindig Spinoza ur döntötte el. Az ő hervadhatatlan érdeme, hogy a láposi főgimnáziumban, Szabó professzor urat kivéve, mindenki m-mel írta a »külömben«-t. Szabó professzor ur is csak radikális természete folytán állott ellen az észszerű érvelések és ezért az igazgató ur sem nézi jó szemmel

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom a tavaszi idényre, általában elismert szolid árak mellett **csakis elsőrendű gyárakból** beszerzett

kalap-, czipő- és uri-divat
nagy raktáramat.

LEITNER LAZAR
Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-szállóval szemben.
TELEPHON. Alapított 1878.

A betegsegélyző pénztárakról.

Nagyvárad, márczius 29.

Abból az alkalomból, hogy a „Nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár“ vasárnap tartotta meg évi rendes közgyűlését, időszerűnek találjuk a betegsegélyzésre hivatott intézményekkel való foglalkozást.

Kezdhetjük mindjárt azon, hogy mióta törvényes intézkedés szabályozza e humánus törekvést, az orvosok praksisa és a gyógyszerárak forgalma feltűnően növekedett és a kuruzslás mindinkább szűk térre szorítkozik.

A munkás-csem, mely leginkább van kitéve a betegségeknek, ma már legkisebb bajával is orvoshoz fordul és így közegészségügyi tekintetben a betegsegélyző pénztárak eléggé nem méltányolható szolgálatokat tesznek ugy a községeknek, mint magasabb szempontból itélve az államnak.

Mégis azt tapasztaljuk, hogy ugy a közigazgatási, mint az állami adminisztráció ezen életre való és nemes célú intézményeknek nemhogy barátai, de — tisztelet a kivételeknek — inkább ellenségeként szerepl.

Hozhatnánk fel konkrét eseteket, de nem tesszük azért, mert ez nem tartozik a nyilvánosság elé, ez inkább elintézhető annak rendje és módja szerint a törvény által előírt formákban; annyit azonban mégis állithatunk, hogy némely szolgabírák, jegyzők ugy tekintik a betegsegélyző törvényt, mintha az egy idegen állam törvényhozásának születte volna és merényletszámba menne az ő bölcs igazgatásukra bizott polgársággal szemben.

Az állam, mely szintén meglehetősen terheltől szabadult meg az intézmény létesíté-

tése által, nem igyekszik segélyére lenni a csecsemőkorát élő pénztáraknak, de annál nagyobb szigorúsággal követeli a törvény végrehajtását, mely ország-szerte legtöbb helyen egyenlő a lehetetlenséggel.

Nem marad más hátra, minthogy a betegsegélyző pénztárak saját erejükkel, az érdekeltek pártfogása mellett igyekezzenek a boldogulás révébe jutni.

De hogy állunk ezzel is? A magán egyesületi elismert pénztárak csak megvannak valahogy, mert hátuk megett áll egy szám-bavehető érdekeltség dicséretes buzgalma, lelkesedése, de a többiek, melyeknek tagjai kötelezve vannak a belépésre, az ipar-területi és kerületi betegsegélyző pénztárak — nagyon kevés kivétellel — nem képesek félretenni a tartalék-alapot, mert a kiadások felemésztik a bevételeket.

És miért?

Azért, mert sem az állam, sem a törvényhatóságok, a melyek pedig nagy terhektől szabadultak meg, mióta a törvény életbe lépett, abszolute nem segítik a betegsegélyző pénztárakat és a közönség, illetve a tagok a kényszerkötelezettség hatása alatt adóznak tekintik a hozzájárulási költségeket és inkább ellenségei, mint támogatói az intézménynek.

Innen ered azután, hogy százával, ezrével bujnak ki az emberek a fizetési kötelezettség alól, amely nemcsak a tartalék-alap létesítésének akadálya, de sok esetben alapjában is képes megrendíteni a pénztárakat.

A fentebb említett kényszerkötelezettségen kívül népszerűtlenné teszi még a pénztárakat az orvos-kérdés, ez az ország-szerte érzett és ma is rendezetlen és talán rendezhetetlen baj.

Az orvosoktól függ a betegsegélyző pénztárak léte, izmosodása, felvirágzása és épen azért remélni sem lehet, hogy hatósági és állami beavatkozás nélkül a pénztárak képesek legyenek ezt a mostani kritikán alóli helyzetet megváltoztatni.

Ez nemcsak állítás; tények igazolják, hogy a nagyobb központokon bár kielégíthetők a tagok igényei ugy, ahogy; ren-

delkezésükre állanak az orvosok, mégis egyik panasza a másikat éri.

A tag, amely hetenként hat, tíz krajczárt fizet, olyan igényekkel lép fel, mint az, aki házi orvost tart magának. Legesekélyebb bajában is a házához csitálja az orvost, mert ő fizet.

Az orvos pedig szabályrendelet szerint az ilyen beteghez menni nem köteles, tartozik az az orvost felkeresni és abban az időben, a mely elő van írva.

Ezekből aztán folytonos nézet-eltérések keletkeznek és az igazgatóság bölcsessége hónapról-hónapra, napról-napra szünet nélkül van igénybe véve.

Ha az orvosnak adnak igazat, növekszik a pénztár népszerűtlensége, ha a fél a győztes, az orvos van megtámadva önértében azért a csekélynek nevezhető honoráriumért, a mely még csak nem is kárpótolja azért a veszteségért, amelyet az új törvény neki privát gyakorlatában okozott. Azután az sem az utolsó dolog, hogy egyik-másik tagnak nem is kell a pénztár orvosa; nem bizik benne és mást keres fel! Ilyenkor pedig igazgatósági engedélyre van szüksége, ha jogait elveszteni nem akarja.

A nagyobb központokon legalább — ha ilyen szituációk között is — van orvos, de a vidéken, ahol egy-egy járásra csak egy orvos esik, ahol az az egyetlen orvos megköti magát és nem enged a kért összegből egy fillért sem, holott az egész bevétel sem fedezi a követelt honoráriumot, a pénztár kárpótolja a felet a táppénz felével.

Természetes, hogy ilyen alakban a pénztár működése csak tessék-lássék és a tagok jogosan zugolódnak.

Véleményünk szerint a pénztárak nem fognak boldogulni mindaddig, míg az orvoskérdést a törvényhatóságok és az állam együttesen nem rendezik.

Részletes javaslatot egy cikk szűk keretében ezuttal nem adhatunk, csak röviden elmondjuk, mikép véljük mi megoldhatónak e fontos kérdést.

A közigazgatási és állami szolgálatban levő orvosok hivatalos köreikben nem képesek kellőképpen a közegészségügyi követelményeket ma kielégíteni, mert a kerület, melyben működnek, oly nagy, hogy egy

öt, mert egy rebellis természetű embernek nincs helye a katedrán.

Spinoza ur az objektív filozofia híve és ezért gyakran heves vitái is vannak Grűnder kollegával, aki viszont a szubjektív filozofia avult és idejét mult utait járja. E csatározások és a tanórák nagyon igénybe veszik idejét. A megmaradó órákat kesergő elmélkedéssel tölti el. Mert Spinoza ur nagyon, de nagyon boldogtalan ember. Első sorban fáj neki az, hogy a népies-nemzeti irányt mennyire elhanyagolják írónk; másodsorban fáj neki az, hogy Kovács Gyurka nyolczadosztályos nap-nap után készületlenül jön föl az órára és minden szívhez-beszéls ellenére is a magyar grammatika tanulását teljesen mellőzi; harmadsorban fáj neki az, hogy . . . de már ez diszkrét, családi dolog, mert itt magáról Spinoza ur nejéről szűl. Bokor Malvin asszonyról van szó.

Hát talán hűtelen volt Malvin nagysád! Szó sincs róla! Még a legszenvedélyesebb pletykázó sem tudna semmit sem beszélni róla. Akkor talán csunya volt? Dehogy! Ezt még legjobb barátnői sem merték volna róla állítani. De sőt házsártos

sem volt Malvin nagysám, hanem ellenkezőleg, türelmes, szerény igényű, félénk természetű.

Valami másért epesztette Spinoza urat a bú harmadsorban a felesége miatt

*

Spinoza ur egy nap elmélyedve tért haza az iskolából. Szeged ütött a fejébe Szabó kolléga egyik megjegyzése. A kollega ur ugyanis ma azt állította, hogy az inkábbot inkábbnak kell írni. Spinoza ur ugyan minden eszközt megkísérelt, hogy Szabót eme téves nézetéről leterelje, azonban a kolléga szokott konokságával ragaszkodott állításához. Hiába magyarázta meg neki Spinoza ur, hogy ha inkább két b-vel íratnék, ugy inkább komparativusa volna az »inká«-nak, de mivel ilyen szó nem létezik, természetes, hogy inka komparativusa sem létezik. Ennélfogva világos, hogy »inkáb« csupán egy »b«-vel íratik és azt el is hiszi mindenki, csupán a Szabó kolléga nem! Ennek ellenében Szabó professzor ur azt állította, hogy lehetséges, de sőt valószínű, hogy az »inká« szó valaha létezett és csak később vesztett el, de a komparativusa megmaradt — punktum.

Hát szó a mi szó, ebben van valami! Ha nem is sok, de annyi mindenesetre van, hogy Spinoza urnak szeged üssön a fejébe.

Mélázva ült be a szobájába, lekönyökölt az íróasztalra és ugy hánytá-vetette meg a dolgot. Mint logikusan gondolkozó, először a kiindulási pontot kereste. Már-már föltalálta és épen azon a ponton volt, hogy a helyes utra téjjen, a mikor halkán nyilott ki az ajtó és kandikálva kukkant be a Malvin nagysám feje. Lassan lépett be és zajtalanul tette be maga után az ajtót. Aztán félénk hangon szólította meg az urát:

— Miska!

Miska! Mikor egy logikusan gondolkozó filozofus épen megtalálja a kiindulási pontot, valaki félbe szakítja, hogy: »Miska«! Hát nem bosszantó ez?

— No mi a baj?

Az asszonyka szégyenkezve, pirulva mondta:

— Hát . . . semmi.

Spinoza ur inérgesen könyökölt vissza az asztalra és újból belekezdett az elmélkedésbe. De megint megszólalt a remegő, tremolázó hang:

— Miska! Valamit akarnék mondani. Spinoza

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsi-mázak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN kizárólagos testékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

embertől lehetetlen kívánni a megfelelő pontosságot.

Ezeket a közigazgatási és állami közegészségügyi köröket fel kellene osztani kisebbekre; alkalmazni kellene több orvost és a felmerülő költség-többlet fedezésére a kerületi betegsegélyző pénztárak költségvetésében előforduló orvosi fizetéseket venné át a közigazgatási hatóság, vagy állami pénztár, és viszont ezért kezeltetné a pénztár tagjait díjmentesen.

Kettőt célt érünk el vele. A pénztáraknak volna minden ponton orvosuk és a közegészségügyi körök szaporodnának.

Kettős haszon háramlanék a pénztárakra, mert kevesebb volna a jogos felháborodás és a pénztárak nem lennének kiszolgáltatva a vidéki orvosok kénye-kedvének.

Nehogy az igaz szóért orvosaink apprehendáljanak, azzal zárjuk be sorainkat, hogy a nagyvárad kerületi pénztár jelenlegi orvosai ellen az igazgatóság álláspontját tekintve legkisebb panasz sem konstatható.

Sarkadi Ignác.

Egy korszerű klárusítási hely!

Ezég megkülönböztetett bizalmat és támogatást érdemel

Kárpát Miklós
Elegans női és úri divatruházában
Zsúfia utca, NAGYVÁRAD, Zsúfia-utca.

mert Nagyvárad és megyéinkből ismerő nyilatkozatok igazolják.
Ezég dícső és szolid kiszolgálását.

Szacsvay- emlék Nagyváradon.

Nagyvárad, március 29.

Bertsey György és még öt társa, névszerint Stern Hermann, Mihálovics János, Weisz Károly, Beczkay Lajos, Mészáros József törvényhatósági bizottsági tagok közelebb egy kérvényt nyújtottak be Nagyvárad-város tanácsához, melyben azt kérik, hogy Felső-Pecze és Nagy-Pecze utca Szacsvay-utcának neveztesse el.

A beadott kérvényt egész terjedelmében itt közöljük, amint következik:

Tekintetes városi Tanács!

Ösmeretes, hogy városunkban több utca — még keletkezése idejéből való s akkor nagyobbára csak gunyból nyert elnevezése

ur elhatározta, hogy nagylelkű lesz. Hátra dőlt a székhözben, aztán lemondóan mondta:

— No, halljuk!

— Halottad Miska, hogy Gründerné elmegy a tisztú estélyre?

— Nos?

— Hát ez nem elég újság! Gründerné! Képeled, Gründerné bálban! Hahaha!

Spinoza urat végtelen keserűség fogta el.

— Ez az egész? Ez volt az a sürgős dolog? Ezért kellett nekem félbe szakítanom az elmélkedést. Oh, én boldogtalan férj, akinek ilyen felesége van!

Az asszonyka bűnbánóan, lesütött szemekkel állott bírása előtt.

— Hej, Malvin, Malvin, mi nem értjük meg egymást! Vagy jobban mondva, te nem értesz meg engem! Más férj munkatársat talál nevében, te meg engem nemhogy segitenél, de sőt hátráltatsz a munkában. Vagy tudnád te megmondani, hogy inkább-ot miért nem írják két b-vel? Malvin, Malvin, mi nem lehetünk meg egymás mellett. Mert nagy baj ám az, ha a hitves nem érti meg férjét! Most is én töröm a fejem, elmélkedem, te meg a tisztú estélyről beszélsz! Malvin te nem tudsz föl-

mai napig is fenáll. Szerintünk most volna a leghivatottabb alkalom ezeken változtatni.

A honfoglalás ezredéves évfordulóján nemcsak illőnek, sőt kötelességszerűnek is tartjuk az utcák neveinek megváltoztatását mihamarabb érvényesíteni; ugyanazért első sorban kérjük, hogy városunk egyik jeles fiának, Nagyvárad-város első országgyűlési képviselőjének, az 1848—49-iki országgyűlés lángekkü jegyzőjének, a hazaszeretett vértanujának: Szacsvay Imrének — a méltó emlék megteremtéséig — neve már most az utcák elnevezésénél is megőrkítve legyen.

Tisztelettel kérjük a tekintetes városi tanácsot, miszerint abbéli kérelmünket, hogy a múlt évben kinyitott és Nagy-Pecze-utca folytatását képező Felső-Pecze-utca az előbbivel egyesítve Szacsvay-utcának neveztesse, úgy a többi m. Moosár, Árok, Porond, Bagoly, Bogár, Veréb, Czinege, Gólya, Fecske, Varju, Tilinkó, stb. utcák nevei megfelelő elnevezést nyeljenek — a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz elfogadása végett pártolólag előterjeszteni méltóztatásuk.

Kelt Nagyváradon, 1896. márc. 24.

Aláírva: Bertsey György, Stern Hermann, Mihálovics János, Weisz Károly, Beczkay Lajos, Mészáros József.

Nálunk, Magyarországon olyan nehezen jön létre egy-egy emlék, melylyel nagyjainkat kívánjuk megörökíteni. Az aradi vértanúk szobrára, a budai honvédelmekre évtizedeken keresztül kellett gyűjteni, míg a szükséges összeg összekerült. Nem éredekelen az sem, hogy az ilyen emlékekre leginkább kik szoktak adakozni. Fényes nevek, nagy vagyonu emberek csak elvétve találhatók az adakozók között, mint ezt annak idejében láttuk az aradi vértanu szobor adakozóiról közzétett névjegyzékben.

A jelenség elszomorító. Azok a fényes nevek, azok a nagyvagyonu emberek közönyösök vagy mi?

Nagyváradon több mint két évtizeddel ezelőtt indított gyűjtést Gyálóka Antal — ma már néhai — Szacsvay Imre szobrára. Valamelyes összeg gyűlt is össze, mely időközben kamataival együtt a városi pénztárban kezelve, ez idő szerint 10.313 koronát és 66 fillért tesz ki.

Ki volt Szacsvay Imre? Nagyvárad-város első népképviselője 1848—49-ben. Lángekkü hazafi, akit Haynau halálra ítéltetett, mivel az 1849. ápril 14-iki függetlenségi nyilatkozatnak, mint országgyűlési jegyző egyik fogalmazója s aláírója volt. Bitófián halt meg, mint egyik vértanuja az 1848—49-iki szabadságharcnak.

Nagyvárad még nem róttá iránta le kegyeleti adóját. A fentebb ismertetett beadvány, igen helye-

emelkedni. Te nem tudod elérni azt a bizonyos filozófiai magasságot, amelyen én állok... Te veled nem is lehet másról beszélnem, mint bárról, toalettről és más ilyen hitványszerű dolgokról. A multkor is megpróbáltam neked elmagyarázni a Kant elméletét; ugyebár folyton ásitottál! Ez bánt engem, ez keseríti el az én szívemet és ez bántja meg azt a filozófiai nyugalmamat, melyre szert tettem! Ez az, ami nekem harmadsorban...

Még tovább duruzsolt volna, hanem a feleség sem hagyta magát! Oda zökkent a Spinoza ur ölébe, átölelte a nyakát, az ajkára meg forró, nagyon forró csókot nyomott. Spinoza ur tiltakozni akart a szólásszabadság jogának eme nyilvánvaló megsértése ellen, hanem úgy találta, hogy az a csók nagyon jól esik, daczára, hogy az inkább-kérdése nincs még eldöntve... Fölfedezte azt is, hogy jó a feleség filozófiai tudás és logikus gondolkozási tehetség nélkül is.

Spinoza urnak ezután is fájt nagyon a népiesség iránti hanyatlása első sorban, a Kovács Gyurka hanyagsága másodsorban, hanem harmadsorban nem fájt neki ezentul semmi...

sen, ezt akarja lerovatni velünk, midőn kéri, hogy az ő nevével utczát nevezzünk el.

Mi ezzel még nem elégszünk meg. A városi pénztárban levő 10313 korona 66 fillér, azt hisszük, elegendő lesz arra, hogy Szacsvay Imrének megfelelő mellszobrot állítsunk föl a város valamely pontján, például a Körösparti korzón, hol az könnyen meglátható lesz.

Néhány évvel ezelőtt megboldogult dr. Kálmán József a szobor felállítására — ha jól emlékezünk — tett is indítványt a közgyűlés előtt s indítványa folytán az ő elnöklése alatt bizottság is alakított a kivitel előkészítésére, de ez a bizottság soha nem működött.

Bertsey György és társai indítványa, illetőleg kérelme folytán aktuálissá lett a kérdés ismét. Vegyük fel tehát az ügyet és valósítsuk meg a Szacsvay-emléket mielőbb.

Olyan korban élünk, melyben az idealizmus, önzetlen hazaszeretet pusztulni kezd. A sivár lelkekhez, a világpolgárságot affektáló üres szívekhez hadd beszéljenek azoknak emlékei, akik nehéz időkben is tudtak lenni hazafiak, habár a bitóhalált kellett elveikért, meggyőződésükért elszenvedni. A kérvény másik részét, hogy a többi utcák is új neveket kapjanak a millenium alkalmából, szintén helyeseljük. A »Hétfői Értesítő« már hetekkel ezelőtt szép cikkben indítványozta és indokolta annak szükségét. Reméljük, hogy a hivatottak cselekedni fognak. (—)

Kielégithetlen vágyak.

Nagyvárad, márc. 29.

A megválasztott városi tisztviselői kartól sokat várunk!

Ez a felkiáltás hangzik közelebb és távol mindenfelől és valóban sokat is várnak tőlünk. Joggal.

A város fejlődési korszaka 1880-tól kezdődik, a lassú tempójú haladás 1882-ben tört elő hatalmas erővel, mintha csak egy zuhatagot nyitottak volna meg, melyből a vén Dunához hasonló víztömeg rohant elő és kényszerítette haladásra a városi életet.

Hát hogyha végig tekintünk utcáinkon s azokban látjuk kiemelkedni az új házak egész tömegét, el kell ismernünk, hogy a közvagyonosodás hatalmas arányokban fejlődött.

Igaz, hogy ezt sokan a helybeli pénzintézeteknél elhelyezett kölcsönöknek róják fel, azonban tudni kell azt is, hogy a munkakedv, a szorgalom, a jövedelemi források kiaknázása, a takarékoság segítenek a visszafizetésnél s a vagyonosodás napról-napra erősödik.

Ezzel szemben a városi pénztár állapotát kell vizsgálnunk gondosan.

A város közönségének egy jó üzleti ügye hatalmas vagyonhoz juttatta a városi pénztárt.

Bizonyos áramlat keletkezett azonban, mely minden erejét megfeszítette, hogy ezt a vagyont elköltse, s a szellemi tőkék gyarapítására fordítsa.

De éppen ez eredményezte a közvetett adónemek behozatalát, mely az önmegadózatás legfelsőbb fokát képezi.

Még hátra van az ablak-adó behozatala, mely már Pozsonyban a városi közszükséglet pótlására alkalmaztatott.

Hogyha nagy alkotásainkon áttekintünk, látni fogjuk, hogy városunk fejlődésének, nagyobb arányú fejlesztésének előmozdításához eléggé erősek nem vagyunk.

Az utcák kövezése volna első sorban szükséges. De miből? Az aszfalt, a műkő, a gránitkő, a makadám járdák egyes kiváló helyek szükségletének ellátására vannak felfedezve.

A v. váraljai, v. velencei, külvárosi, egyes újvárosi és csillagvárosi utcák tanubizonyosságai annak, hogy a városi közpénztárból nem telik a fedezet ilyen czélokra, pedig ott, ahol a város közönsége elment a közvetett adónemek behozataláig áldozatkészségében, ilyen helyeknek létezni nem volna szabad.

Az egyes városrészek ilyen felsorolásával nem állítjuk azt, mintha a város egyéb, újvárosi és olasz részeiben már az utcák burkolása kívánni valót nem hagyna hátra.

De nincs miből!

Valaki azt hangoztatta nem régiben, hogy a város az Auer-égőket behozta és alkalmazta ott, ahol eddig is világosság volt, de nem gondol arra, ahol utcaizai világítás nincs.

Ez a jellemző bizonyíték alkalmazható utcáink kövezetére is.

Azok, akik nem panaszkodnak, nem kapnak; akiknek van, azok újból elláttnak.

Ha ezt követelik tőlünk, ez a rendszer továbbra is uralkodó lesz nálunk, élő bizonyosságul annak, hogy mesterséges utakon készítették elő a hanyatlást; mert a hozzáférő utakkal el nem látott városrészek háztulajdonosai képtelenek lesznek a közadó-fizetésre, a lakúresedések óriási mértékben szaporodnak, ami nem a vagyoni állapot állandóságának bizonyítéka.

Egy tisztviselő.

IFJ. ULLMANN IZIDOR
fűszerkereskedésében
(Nagypiacz-tér, kereskedelmi-palota)
az összes fűszer áruk
ugy nagyban mint kicsinyben a legjutá-
nyosabb árban szerezhetők be.

A magyar globus.

Nagyvárad, márcz. 29.

Néha az élcslapok egy-egy ügyesen megrajzolt képpel igen sokat el tudnak mondani; akárhány-szor többet magyaráznak meg, mint holmi hosszú lere feleresztett hírlapi vezércikknek.

A múlt heti „Borsszem Jankó” például többek között egy képet hozott, mely azt ábrázolta, amint egy izmos magyar iparoscsoport vállalkon emelik a magyar globust, melynek tetején ott ülnek a léhűtők jégbehűtött pezsgős üvegek között, kártya-asztal mellett.

Sokat mondó, drasztikus kép. Az utóbbi idők kártya-történetét tekintve azonban elfogadható. Sok élhűtő könnyen él, mialatt a munka alatt roskadozók alig tudják a napi kenyeret maguknak és családtagjaiknak megkeresni.

A napokban tartotta meg a magyar földmívelésiügyi miniszter: Darányi Ignác az ő expozéját a magyar országgyűlés képviselőházában. Rokonszenvvel fogadta előterjesztését az egész ház, mert sok olyan baj orvoslását ígérte meg, amelyek elenyésztesítésétől függ földmívelés-ügyünk felvirágoztatása. Megemlítette például, hogy az állat-egészségügy államosítását szükségesnek tartja, a mezőgazdasági bizottságok működését élénkebbé kívánja tenni és szorosabb, gyakoribb összeköttetést keres a gazdasági egyesületekkel és pedig azért, hogy ezek közvetítésével a kisebb gazdák érdekei jobban érvényesüljenek.

Azt mondotta a miniszter, hogy ő legmagasabbra helyezi az egyszerű földmívelő érdekét. Arra az osztályra akar legnagyobb súlyt helyezni, amely önmagán legkevésbé segíthet, annak akar tanácsokat adni, azt akarja segíteni, támogatni, mivel hogy Magyarországnak nagy kincse van földjében és földjének termékenységében; de sokkal nagyobb kincse van a földmívelőnek ösereiben, abban a gyakorlati felfogásban, abban a józan gondolkodásban és egyszerű erkölcsben, mely abban a népben lakik. Ez a nép más hazát nem kereshet magának. Ennek itt kell megélni, ennek a népnek itt kell boldogulnia tudnia.

Mikor ezeket Darányi miniszter kijelentette, kézenlékvő igazságokat jelentett ki. Való, igaz, hogy eddig a magyar paraszt sorsával nagyon keveset foglalkoztak azok, akik erre hivatva voltak állásuknál fogva.

Hogy él, mint él, minő terheket hordoz a 10-16-20 holdas gazda, arról fogalma sincs nagyon sok embernek. A parányi birtokok — melyek alig vagy talán nem is elegendők arra, hogy egy-egy családot eltartsanak — fizetnek állami, községi, iskolai és tudj' isten még miféle adókat. Mikor a magyar paraszt learatja s elnyomtatja gabonáját, megjelenik házában az adó-ekzekuczió, beállít az egyházi a pappéért, tanító-béért, a vizsabayozás, aztán jönnek egymásután a pásztorok, a jótékony czélok stb. stb. Ha pénzértékben kiszámítjátok, hogy mennyit fizet el gabonában a

minimum-birtok, hát meglátjátok, hogy sokkal többet, mint akár a 10-20 vagy 30 ezer hold.

S amint egyes községek lakossága szaporodik, úgy apróztatik mindig kisebb-kisebb részre az ugysis kicsiny paraszt-birtok. Természetesen, hogy a kis paraszt-birtokon aztán nincs semmi jóllét, hanem terjed a szegénység hova tovább.

Vanak községek, amelyek bérelnek földet az uraságtól. Ez is ritkán történhetik meg, mivel a nagyobb birtokok tulajdonosai nem örömet vesznek a paraszttal, akik leginkább összeállva képesek csak egy-egy nagyobb birtokkal megbirkózni. Ha nagy nehezen kapnak is bérletet, azt olyan mesés áron kapják meg, hogy sok esetben az teszi őket koldusokká, mert a maguk kis birtoka is rá megy. Tudunk esetet például Biharban, hol nem a legjobb föld holdjáért 16 forintot fizetnek a földmívelő parasztnak s azonkívül minden, de mindenfélét adót s még ráadásul több nemű szolgáltatmányokat teljesítenek.

A pénz-uzsora megszűnt, más alakban azonban ugyancsak virágzik az.

Darányi Ignác földmívelésiügyi miniszter — mint expozéjából látjuk — érzi, mi a magyar globuson a hiba és segíteni kíván rajta, mikor a kisbirtokost, a paraszt-birtokost istápolni óhajtja. Helyesen, mert a kisbirtokos viseli az állam terheinek aránytalanul nagy részét, bár nem nagyon veszi igénybe az állam intézményeit.

Ha a földmívelési miniszter ígéreteit beváltja: a magyar globuson új élet támad s az igazi magyar földmívelési politika veszi kezdetét.

Tetteket kérünk tehát a szépen, és helyesen elmondott szavak után.

Arator.

Uj ékszer-üzlet a Fő-utcán

Weisz Ignác és fia Czég

üzlethelyiséget változtatott.

Kitűnő órák, ékszerek és drágakövek

raktára

a Bertsey-féle üzlethelyiségben a Fő-utcán.

Az üzlet február hó 16-án nyílt meg.

A legszolidabb árak és előzékeny kiszolgálás.

Szenzációs leleplezések.

Nagyvárad, április 1.

Midőn a phylloxera romboló és pusztító útjára indult, s uti máhájába elpusztíthatlanságát biztosító szerein körül sok mindent csomagolt össze ajándék csacsebecse gyanánt, melyeket lassankint osztogatott ki a vendégszerető nemzetek között. Így mi reánk — a mi nem is utolsó volt — az a módszer jutott, melyet „hamisítások diadala” ezimen örök időre legneleggebb rokonszenvre képesen reánk hagyott.

Elvégezve szőlőhegyeinken áldatlan munkáját, midőn már széles e hazában szomorúrváltak a vig szüretetek, anélkül, hogy Isten-hozzádot rebegtek volna a szives vendéglátásért, szebb hazába vándoroltak az apró kis bogarak és a mi bus magyarjaink a serivásra adták magukat.

Pedig alpjában a magyar ember természeté nem igen veszi be a sert, de miután olykor-olykor meg kell öblögetni a gége csapját, egy pár kriglit nagy lassan, de nem nagyon vigan lelecsusztatgat ma már minden jóra való hazafi.

Ily körülmények között rendkívül nagy lendülettel veit a serfoglalom, úgy hogy (ne menjünk túl a mi városunkon) ma 10-szer annyi ser-depó van Váradon, mint a phylloxera-járás előtt volt s hallatlan arányokban növekedik a sörfogyasztók száma.

Régi dolog azonban az, hogy a mi kelendő, azt mindjárt hamisítják, gyilkos módon szaporítják is.

Igy vagyunk a sörrel is.

Abban a boldog hiszemben szürcsöljük az árpalevet, hogy az valódi hamisíthatlan ser, pedig...

Ne de hagyjuk azt későbbre.

Ep ily vagyunk a borral is.

Mert a phylloxera elpusztította a venyigét, azért bor van elég, az igaz jó drága, pedig, amit adnak, sohsem látta a szőlőtökét.

Az is igaz, hogy az ilyen bort nem lehet magában inni, ezért savanyu vízzel avagy szódavízzel keverve tarheljük meg vele jobb időkhöz is szokott gyomrunkat. De milyen savanyuvízzel és milyen szódavízzel? Ne de ezt is hagyjuk későbbre.

A phylloxera látogatása emelte nagygyá szeszforgalmunkat s részint ugyanő és az állam gondskodó

keze, — mely folytonos és fokozatos adóemelésben szokott mozogni — vitte győzelemre e téren a „hamisítás eszméjét” úgy, hogy ma boltról-boltra járhatok s aranyakat ígérhetsz, hogy kapj egy pohárka igazi borovitskát, belényesi szilvóriumot, cognakot, bár mindenütt ki van írva „szepesi igaz borovitska, belényesi szilvórium, Keglevits cognac” stb.

Hogy pénzédért, jámbor muzulmán, mit kapsz, azt magad sem tudod.

Nap-nap után halljuk, hogy korunkban mint egy bevehetetlen bástya emelkedik ki a szabadság, egyenlőség, s testvériség szelleme, s a kereskedő, gyárosvilág látja, mint hamisítják a sert, bort, savanyuvizeket, szódát és minden szeszest italt: mint fogyasztják ezt drága pénzen a jámbor hívők, s mint építik a gyártók emeltes palotáikat a haszonból, a korszellem sugja nekik, hogy hát miért ne hamisítanak meg ők is a lisztet, borsot, czukrot, paprikát, szövetet, petroleumot, stb. mikor annak az áldott jó publikumnak ugy is jó lesz az, neki pedig potom árba kerül és azive sugallatát követve tesz is, úgy, hogy reggeltől estig minden mit eszünk, évről-évre minden, a mit viselünk, minden a mit fenyűzésünkre használunk, legyenek azok képek, vagy gyémántok, arany, vagy róz, minden hamisítás.

De ez mind nem volna olyan baj, baj csak az, hogy mindezt áruba mint igazit, mint valódit, megfelelő áron bocsátják, s így kihasználják a p. t. publikum jóhiszeműségét.

De bocsánatot kell kérnem a t. olvasóktól, hogy tárgyauntól ennyire eltértem, mert tulajdonképen városunk egyik fiatal és rokonszenves tagjáról óhajtottam megemlékezni, ki valódi emberbaráti törekvéssel hivatva lesz egyrészt a nagy közönség el nem hervadó háláját kiérdemelni, míg másrészt, ezzel kapcsolatban sok oly mindenről a leplet lerántani, melylyel a mi veszbünk és egészségünk ellen intéznek egyesek büntetendő attentátumot.

Az illetőnek szerénysége nem engedi, hogy nevét már ma munkájának közepette a nyilvánosságra hozzuk, hanem ígértes birjuk, hogy annak befeljesével, nagybecsű és közérdekű cikkkel gazdagítani fogja lapunkat, melylyel mi nagy szolgálatot velünk tenai az olvasó és nem olvasó közönségnek.

Ez az igen tisztelt uri ember — ki a külföld leg-híresebb vegyészeti gyáraiban e tekintetben a leg-egyobb jártasságot szerelte meg vegyészeti oklevél mellé, s mert vagyoni viszonyai nem utalják arra, hogy konyerét szel keresse, városunkban telepedett le, mint amateur-vegyész, időtöltésből a közegészségnek vél hasznos szolgálatot tenni azon törekvéssel, mely szerint e városban kapható mindennemű élvezeti, háztartási, konyha és élelmi cikket vagy illeg megvizsgál, a hamisításokat tüzetesen kitünteti s vizsgálatának eredményét közre adja.

Hogy mily áldásos munkát fog ez által ezen, még ma névtelen ur végezni, azt feleslegesnek tartom e helyen fejtegetni, csak azt vagyok bátor megjegyezni, miszerint én is azon nézetem vagyok, hogy a millenium alkalmából Wlassits miniszter ur több rendbeli feltűnést keltő intézkedése közt nem méltatlan helyet foglalt volna el azon tervem sem, mely szerint ugy az elemi, mint a közép- és szakiskolákban, de még az egyetemeken is külön tanítanak, illetve tanszékeket állítanak fel a különböző cikkek hamisításának felismerésére vonatkozólag.

A diszkreczió tiltja egyelőre ez irányban bővebben nyilatkoznom, azonban ugy nagyjában az eljárás vázon lásának közlésére fel lettem hatalmazva.

Az illető urnak semmiféle melléktekinet, vagy-érdek figyelembe vétele szeme előtt nem lebegett, csupán és tisztán a közérdek és közegészség előmozdítása, ennek folytán eljárása a következő. A megvizsgáló cikkekkel személyesen vásárolja az illető helyekről mindenütt különös tekintettel lévén arra, hogy a cikk a czég dobozában, cegjelzett üvegben, vagy papirzacskóban legyen csomagolva. A vegyelemzést, valamint a vásárlást, legnagyobb diszkreczió mellett 2, városunk intelligens köreiben is nyomatékkal és tekintélylyel bíró egyén jelenlétében eszközli, kik szükség esetén önzetlen és pártatlan eljárásának tanui lehetnek. A vásárolt cikkek felerészben jutnak vegyelemzés alá, a másik fele a czég kitüntetés mellett, mindhárujuk magán pecsétjeinek zárja alatt továbbra is megőriztetnek. A feldolgozott anyag eredménye egy táblázatos jegyzőkönyvbe lesz összeállítva, mely ha kész lesz, a közönség tudomására is fog hozatni.

Volt alkalmam a semmi kívánni való fenn nem hagyó laboratoriumot, összes berendezésével és retor-táival látni, hol mintegy 40 cikknek 420 helyről történt vétele eredménye vegyelemzés alá fog jutni, melyből egy jó rész már meg is van állapítva.

Az egész vegyi vizsgálat alapját képező 1. sz. táblázatot a következőkben van alkalom bemutatni.

Szám	Név	Gyár	nagy	kesk.	vevőg.	kávéház	szőlősz.	őszes
1	asztali	—	3	7	5	4	—	19
2	ménési	—	3	7	5	4	—	21
3	rizling	—	2	4	6	3	—	17
4	égri	—	3	4	6	2	—	15
5	n.-várad	—	2	2	6	2	—	13
6	sashegyi	—	3	6	6	3	—	17
7	bakator	—	4	6	6	2	—	15
8	aszu	—	4	6	6	2	3	20
9	tokaji	—	5	4	3	3	3	17
10	sampagner	—	8	7	5	6	3	31
11	kőbányai	—	2	—	3	—	—	6
12	vilányi	—	1	—	7	—	—	3
13	polgári	—	1	—	4	—	—	4
14	bajor	—	1	—	2	—	—	3
15	bokk	—	1	—	3	—	—	2
16	Brázay	—	—	3	2	—	—	6
17	Dr. Tóth	—	—	3	1	—	—	6
18	Helyi	—	—	1	2	—	—	6
19	szilviorium	3	4	7	—	4	—	17
20	borovitska	3	4	7	—	4	—	18
21	likőrök	5	4	7	—	6	—	22
22	cognak	3	6	7	—	6	—	22
23	arrak	—	2	5	—	4	—	11
24	kömény	—	2	5	—	4	—	11
25	altvater	—	2	5	—	4	—	11
26	angolkes.	—	2	5	—	4	—	9
27	szappanok	1	2	3	—	—	—	6
28	fogporok	—	2	2	—	4	—	9
29	hajkenőcs	—	—	2	—	3	—	5
30	belföldi	—	4	4	—	—	—	12
31	király	—	2	4	—	—	—	6
32	amerikai	—	2	4	—	—	—	6
33	Hold	—	1	—	—	—	—	1
34	Nap	—	1	—	—	—	—	1
35	bors	—	3	7	—	—	—	10
36	paprika	—	3	8	—	—	—	11
37	fahéj	—	2	6	—	—	—	8
38	szegfűszeg	—	1	7	—	—	—	8
39	olajok	1	2	3	—	—	3	9
40	rizspor	—	2	2	—	—	4	8

Megfelelő és méltó érdeklődéssel várjuk a nem mindennapi szenzációval kecsgető eredményeket.
G . . . rd.

Memorabilia.

(Szmetka Györgyről.)

Acti labores incundi...
Nagyvárad, márcz. 29.

Az iskola veterán bajnoka egy hosszú, fél-századot betöltő közhasznú működés után lelép a szereplés és nyilvánosság teréről, odahagyja a kultúra csataterét, melyen a nemzetek és népfajok a létérti küzdelem döntő csatáját vívják, piheésre vágyik a vén harcos, mint az önmagával elégedett, tiszta öntudatu magvető, ha nehéz, verejtékes munka árán művelt földjét rendben hagyja hátra utódaira.

Az érdemnek obligát elismerése, egy pár kegyes vállveregetés a felettes hatóság részéről, a jó barátok és kollégák egyszerű, de annál melegebb közszorítása és egy nyilvános pálya örökre bezárul, a közéletnek egy munkás tényezője az élet színpadának háttérébe szorul . . .

De miért ez a keltségség, honnan ez a melancholia, mely lelkemet elborítja, midőn egykori érdemdus magisterem ünnepléséről, egy ritka mozzanatokban gazdag egyéni élet méltatásáról van szó?! Vanitatum vanitas! Hivásos emberi élet! Hát azt hiszitek talán — gondolod magadban jó öreg — hogy nekem azzal az egy óráig tartó, chablonzerű, görög-tüzes, színpadias ünnepléssel visszavarázsolhatjátok ifjúkorom ábrándos tavaszát, szerelmes érzésektől ittas szívem édenét, visszaadhatjátok deli férfi-korom gyönyört-hozó munkakedvét, a férfi-akarát és alkotó erő erélyét, vajjon visszaidézi az ünnepi zaj zavar-talan boldogsággal és harmoniával teljes éveimnek sorozatát, felemel az élet hanyatló lejtőjéről deli korom, férfikorom zenithjére?! . . .

És szavaiddban sok igazság van jó, derék magisterem és igen egészséges, talán tulságosan is egészséges józan logika. Az tény ugyanis, hogy a bucsujelenet lehangelő, a bucsuzás aktusa leverő, tény és való, hogy van különbség zenith s nadir, tavasz és ős, a friss tenyészet és fakuló vegetáció között, de az is felüláll minden vitán és szofizmán, hogy e sok változat a változhatatlan világtrend, az örök természet törvénye és tarozéka, s nekünk, a kik az univerzumot mozgató

végtelen és elérhetetlen nagy szellemalkotó kezében csak olyan játékszer, semmis figura vagyunk, mint a szélőtől söpört utszéli hervadt fűszál, nincs módunkban a változtatás, lelánczolt Prometheusok vagyunk valamennyien a forgó földtekén, mint egy parányi kis szörve a mindenség mechanizmusának, mely egy láthatatlan törvény és egy magasabb kéz kényszerítő erejének engedelmeskedik. Nincs tehát más hátra, mint a megnyugvás és bölcs rezignáció.

Egyébiránt nem is olyan elengedhetetlen és nélkülözhetetlen ez a melancholia és pesszimizmus a félrevonulás és rezignáció óráiban. Nézzük csak másik oldalát az éremnek! Nincs-e kárpótlás, nincs-e egyensúly a serpenyőben a veszteségekért. A fa lombja, a virág illata helyén a gyümölcs, a vágyak és ámbíciók helyén az érdem és az elért eredmények?!

A klasszikus világ népei azt hitték, hogy a nagy elméket és költőket a Geniusz ihleti és a Mózsa csókolja homlokukra. Hát akkor, mikor az én és sok mások érdemes szellemi kalauza szellemi és testi erejében, még éltében megéri érdemi méltatását, a tisztelt és hála meleg nyilvánításait, a jól teljesített kötelességnek adózó elismerést: nem-e egy láthatatlan kegyőbb kéz érintését, a jóságos Gondviselés kegyének fuvalmát érző homlokán? És nem elégtétel, nem kárpótlás-e egy életnek küzdelmeiért.

Galileinek nem volt meg az az öröme, hogy korszakos felfedezését elismerjék és az inquisitio ítélőszéke elé került; Katona Bánk-bánját feledéssel mellőzte kora, a salamiszi győzöt száműzetésbe üldözte az ingadozó népkégy, Cicerot pedig egy lelketlen legionarius dardája némitotta el öröre.

De ugyan várta, kérte a kitüntetést a szerény, nyájas Szmetka bácsi a sorstól? Szerény ember léte egészen természetesen találja ő mindazt, a mit tett. Hiszen kötelessége volt, elég fizikai és lelki ereje is volt a munkához. Jött minden magától, egyik alkotás a másik után, mint a hogy a láncz-szemek egymásba fűződnek s jó Istenem! nem azt tanította maga is mindenkoron: „Heverés az ördög párnája.” S mi van abban, hogy egész sorát alkotta meg a szegényebb osztályok sorát felkaroló intézményeknek; hogy egész raját eresztette ki az iskola köpűjéből a lelkiismeretes, kötelességtudó diák-gárdának, az ipar, munka, családi élet és társadalom hasznos tagjainak?! Kegyes Égek! hiszen csak kell, hogy látszata legyen a munkának, Igen! Igen! A mag is kikél a földeken, de csak a tapasztalt kéz izadása és verejtéke után hozza meg gyönyöcsét!

Édes jó princípáium! Én most a napi élet krónikása vagyok és számon veszem az emberek tetteit. Eléd tartom a varázstükröt, mely életem jeleneteit szeméid elé rögzíti. Talán tetteidnek csoportképe előtt mégis meghajtod egy pillanatra makacs fejedet és eli mered, hogy tetteid a köznek is egy keveset.

Parentálód egykor fel fogja jegyezni rólad, hogy kötelességtudó, lelkiismeretes tanítója voltál kis gyermekeknek, elméikbe csepegtetted a hasznos ismeretek elemeit, a kötelességérzetet, és haza szeretetet szíveikbe; hogy polgártársaid érdekében igaz lelki örömből közr-működöttél s javukra szolgáló testületet alkottál; hogy érdemeid jutalmát a lelki megnyugvás harmoniájában és a tiszta öntudatban kerestéd.

Míg én, a ki talán a legérdemtelenebb vagyok tanítványaid közül arra, hogy közpályád epilógusát megírjam, kiváló szerencsének és kedvességnek tekintem a sorstól, hogy földi élted e szép pillanatát ép erőben megérhetted, hogy nekem nem nekrológ alakjában kellett ezeket fel-ujtitanom. . . . Engedd meg tehát, hogy a többi hálás tanítványok, kik bölcs szigorodnak, szigorú kötelességérzetet hirdető elveidnek köszönik későbbi haladásukat, kik a katonavárosi iskola hajlé

kis szeglet-terméből és a te védőszárnyaid alól kerültek a tudományok magasabb csarnokaiba, a közélet előkelőbb polczaira, az én szerény nevem gyűjtő czime alatt róják le megemlékezésük és hálájuk adóját jubileumi ünnepeden. S a te lelkesben is felébrednek bizonyára a mi gyermekkori alakjaink: a mostani Horváth Zoltán, a jeles színész, dr. Edelmann Menyhért a Jónévi orvos, dr. Weiszberger és Kripka, a fiatal, de renommirt jogászok, dr. Tökés István szolgabíró, Kondor Béla tanár s még egész sora a derék polgároknak. S jóleső érzés surran végig szíveden, mely a megelégedés derűjét árasztja nyugalmod napjaira, derék, veterán magisterünk! „Acti labores incundi.”
Ludvigh József.

NEULÄNDER és WEISZ
férfi-szabók
Nagyvárad, Zöldfa-u., Glücksmann Ármin üzletével szemben.
Tavaszi idényre legújabb bel- és külföldi ruhaszövedeink megérkeztek. Legújabb divatu szabászat, olcsó és izléses kiállításról elismert szolid és jó hímzésünk kellő biztosítékot nyújt.

Az ujjvárosi halottkém ügye.

— Az elégtétel. —
A helybeli lapok közlései nyomán mi is említést tettünk heti krónikánkban azon nagy szenzációt keltett esetről, hogy az ujjvárosi halottkém ellen zsarolás miatt Basa Péter helybeli mészáros-legény feljelentést tett, minek következtében nevezett halottkém ellen az ügyészség megindította a vizsgálatot.
Mintán az eset lapunkban is meg volt említve, kötelességünknek tartjuk az ügy befejeztéről is értesíteni olvasóinkat a regisztrálási, hogy értesülésünk szerint a bíróság Dr. Rózsa Mór, helybeli gyakorló orvos ellen megindított eljárást a vád alaptalansága következtében az ügyész indítványára teljesen beszűntette. Mintán a megszüntető végzés ellen felebezés nem adatott be, az jogerőssé vált és a nagy port vert ügy ily módon befejezést nyert. Természetes, hogy az ártatlanul meghurcolt orvosnak ez által megadatott az elégtétel, amit szívesen hozunk nyilvánosságra.

Milleniumi sakkverseny.

— A füstbe ment terv után. —
Ezredéves kiállításunk folyamán a művészetek, mesterségek és sportok mindenféle ágából és neméből nagyszerű és érdekesnél érdekesebb versenyeket fognak rendezni. Ez alkalomból várják a királyi sakkjátéknak magyar nemzetközi sakkturna megvalósulását. Az ügyet mindjárt az eszme megpendítésekor hazai sakkéletünk legelső szerve: a budapesti sakkör vette kezébe s már évekkel ezelőtt foglalkozott a milleniumi sakkverseny tervével. Tavaly pedig egy bizottságot delegált, hogy a dolgot a kellő időben dűlőre juttassa. Minden jóra való sakkista lelke mélyéből kezdett örven-dezni, s a külföldi sakkvilág figyelme bizalommal fordult Budapest felé. Öröm és bizalom, ugy lát-szik, korai volt. A kiküldött rendező bizottság eddigi működését a legvastagabb homály borítja s a mit végzett, az semmi. A budapesti sakkör lanyha eljárása érthetetlen és megfoghatatlan. Halljuk, hogy magasabb helyen tett lépései nagyobb segélyösszeg kinyerése iránt eredménytelenek maradtak, minek folytán a régi bizottság működését (? sic!) be-szüntette és egy másikat választott.

Hát kérem fonákul indult dolognak soha sincs jó vége. A házat sem a tetején kezdik építeni, s a budapesti sakkör észszertien ugy járt volna el, ha mindjárt az elkerülhetetlen költségek és az okvet-lenül szükséges díjak előteremtéséhez fogott volna. Azonban az eddigi sikertelenség és az idő rövid-sége dacára sem szabad a milleniumi sakkverseny ügyét elejteni.

A sakkjátékra Magyarországon, hol a zöld posztós bálvány-oltároknak annyit temérdek híve van, s hol a hazard játékok dögvésze oly roppant mértékben dühöng s nap-nap után szedi áldozatait — nemes misszió vár. Az ördög 32 levelű bibliájának rengeteg hatalma nálunk nyomban csökkenni fog, mihelyt a kaszinókban, olvasó-egyletekben és egyéb társadalmi körökben a 64 koczkás tábla fele-más hadai bevonulnak. Minthogy azonban hazánkban a sakközsnak erősebb föllendülése csak egy nagyobb szabású verseny megtartása után remél-

hető, a milleniumi nemzetközi saktorna megvalósítása — hol majd a világhírű matadorokat színről-színre láthatjuk, s elméjük ragyogását közvetlenül bámulhatjuk — országos érdekű dolog.

Azt kívánjuk tehát, hogy a budapesti sakkör újabb kiküldött rendező bizottsága haladéktalanul fogjon a dologhoz, ne nézzen semmi fáradságot és akadályt, igyekezzék mielőbb összerakni a megkívántató pénzesztét, s teljes programot dolgozzon ki. Az idő rövid, sietni kell. Külföldön ilyenkor már jóformán készen vannak mindennel.

A pénz- és program-kérdés megoldásáról a következőkben mondjuk el röviden véleményünket. Abból indulva ki, hogy a milleniumi sakkversenyhez a rendező bizottságon kívül még semmi sincs meg, mintául nem a párisi és londoni világtornákat, hanem a szerényebb keretű németekét vesszük. A német sakk szövetség nemzetközi kongresszusai átlag és bőven számítva 9000 koronába kerülnek. Ebből rendeznek először: Mesterversenyt 6 8 díjjal, melléversenyt, szabadversenyt, tábla nélkül való előadást, tanácskozó játszmákat, megfőtő és feladvány-versenyt összesen 5500 korona értékben, másodsor: 3500 koronával fedezik a többi fölmerülő kiadásokat. E két összeg aránya azonban helyesbítendő, a mennyiben a rendezés költségei közt 1200 korona szerepel amit kirándulásra és lakomákra fordítanak. Ez tékozlás. Az 1200 korona vagy egészen törleendő vagy jutalmakra fordítandó. Ez utóbbi esetben a 9000 korona így oszlik meg: Versenydíjak: 6700 korona, rendezési költségek: 2300 korona. Azt hisszük a milleniumi saktorna rendezése sem fog többbe kerülni, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a kiállítás oly alkalom, mely számtalan kedvezményt nyújt. Az egyes versenyekre és díjakra vonatkozólag hangsúlyozzuk, hogy azok számban leszálítandók, de értékben növelendők. Hiszen például feladvány-tornát a legjobb akarattal sem tarthatnánk, mert már elkészítettünk vele, mindenféle csiri-bíri versenyre pedig kár az időt vesztegetni, ugy sem futja. Véleményünk szerint a milleniumi verseny-program a következőkben volna megállapítható. 1. Mestertorna 5 rendesdíjjal, 1500, 1200, 900, 600 és 300 korona értékben, 2. Két külön díjjal és pedig 200 korona a legjobb eredményért, a díjnyertesek ellen, 100 korona a legszebb játszmaért. 3.) Amatőr torna 4 díjjal 600, 400, 300 és 200 korona értékben. 4.) Táblánélküli produkció, mely általános érdeklődést keltené, a melyet nemcsak a sakközönség, de minden intelligens ember megbüszkölne. Azt hisszük akadna mester, a ki ezt ingyen végezne, a legrosszabb esetben 200 korona tiszteletdíj tűzhető ki. A verseny utolsó, de valóságos lényepontja volna 5.) az élő személyekkel történelmi díszes kosztümökben előadott sakkjáték. Költségek ezen tételnél alig hisszük, hogy fölmerülne, vállalkozó urak és hölgyek bőven akadnának, a helyiség (színház vagy aréna) és jelmezek ingyenes használata könnyen kieszközölhető volna. Nem nagyitunk, ha azt mondjuk, hogy ez az élő figurákkal váltott sakkparti kiállításunk egyik igen vonzó és szenzációs látványossága volna, melyet alig hanem többször kellene megismételni. Prágában pl. a nemrég tartott ethnografiai kiállításán ötször kellett egymásután óriási lelkesedés mellett előadni azt a játszmát, mely történelmi hűségű jelmezes alakokkal azon momentumot tüntette föl, midőn Podjebrad hadai körülkerítették Mátyás király seregét. És mi ne adnók vissza a cseheknek a kölcsönt és mi ne bírnók azt létre hozni egy ezredév ünnepe, amit ők egy kicsi néprajzi tárlat alkalmával tudtak!

A felsorolt négy pontból kellene szerintünk a milleniumi sakkverseny programjának állani — melynek valósítása a bemutatott terv szerint 9000 koronába kerülne, ugyanannyiba, mint a mennyibe a német sakk szövetség kongresszusai jönnek, azon különbséggel, hogy nálunk a díjak sokkal tekintélyesebbek volnának.

Azonban 9000 korona sok pénz, honnan kerítsük elő, mondja a rendező-bizottság. Ezt a kérdést a következő számvetéssel szintén tisztába fogjuk hozni.

A mesterversenyben résztvevők számát tegyük 20-ra, mindenik ízet 50 korona tétet, az összesen 1000 korona, az amatőrversenyre, mondjuk jelentkeznek 32-en, itt a téték összege á 25 = 800 korona. A versenyek körülbelül 20 napig fognak tartani, a rendező-bizottság előre kibocsát állandó jegyeket, egyenkint 20 korona értékben, melyek a birtokost följosítják arra, hogy az összes versenyüléseken kívül még a vakon vezetett és az élő bábokkal előadott játszmákat is megnézhesse. Ebből legalább is 200 drb el fog kelni

Bpsten, a vidéken és a külföldön. Ez maga 4000 korona. Azonkívül árusítanak napi jegyeket 1 koronájával, ami 100 látogatást számítva napjára megint 2000 koronára rug. A tábla nélküli produkció, néhány jelmezes előadás jövedelmét 1200 koronára tehetjük. Ha most összegezzük ezt a költségvetést látjuk, hogy a sakkverseny mint látványosság körülbelül 9000 koronát jövedelmez, vagyis saját maga képes kiadásait fedezni.

Ha pedig a rendező-bizottság nem bízik ezen számvetésben, sem a kiállítás nyújtotta rendkívül kedvező helyzetben és a Budapestre özönlő ezernyi kíváncsi ember kellő érdeklődésében, még csak a következőt ajánljuk szíves figyelmébe: van e hazában valaki, aki minden szép és nemes dolog iránt fogékony és megnyitja előtte szívét e zsebet, ez a nemzet s van egy hatalom, mely a közönség szívéhez és zsebéhez fér — ez a sajtó. Forduljon a r. biz. a sajtó útján a magyar társadalomhoz, indítson gyűjtést, országos ákcziót s megfogja látni, hogy a milleniumi sakkverseny valószínű fog. A fő az, hogy már egyszer tegyen valamit.

Legújabb értesülésünk szerint a rend. biz. már megkezdte ákczióját s így válvett munkálkodással remélhetjük, hogy a milleniumi sakkverseny októberben létrejö. Részünkről mindent elkövetünk, hogy szerény szellemi s anyagi támogatásunkkal mi is elősegítsük, dülőre jutassuk az ügyet.

Biharmegyei vásárnaptár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cséke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Bérl, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárod, hétfő.
B.-Füspöki,	N.-Léta, csütörtökön.
B.-Böszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrős, kedd.
Diószeg, szerda.	Piskolt, szerda.
Élesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szaiárd, szerda.
Feketefő, hétfő.	Szent-ibb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhíd, péntek.
Hajdu-Bagos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfő.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfő.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kőtegyán, hétfő.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok.

Április hóban: B.-Ujfalu 24-én. Cséffán 2-án. Komádiban 20-án. M.-Telegden 3-án. N.-Létán 24-én. N.-Szalontán 15-én. Sarkadon 24-én. Vaskóh 3-án.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Sarkadi Ignác.

Főmunkatárs: Rácz Mihály.

N y i l t t é r .

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Nagyváradon, a Szt.-László-téren fennállott Hönigsberg N. F.

fűszer-, csemege-

és borkereskedést

a „Fehér kutyához“

megvettem és azt

BODÓ IMRE

bejegyzett cég alatt tovább fogom vezetni.

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom **fűszer- és csemege-árak, sajtok, hideg teltvágottak,**

valódi francia pezsgők és Cognac

Chinai orosz theák, tea-kenyér,

déli gyümölcsök, kertészeti és mezőgazdasági **czikkek** nagy raktárát.

Mindenféle **ásvány- és gyógyviz** kapható.

Jutányos és pontos kiszolgálást előre is biztosítva, maradok

kiváló tisztelettel

BODÓ IMRE.

KLEIN M.

ékszer- és óra raktára,

Nagyvárad, Kossuth-utca.

Alkalmi vétel

mindennemű **ékszer, ezüst, arany, nickel s fali inga órákban.**

Aranygyűrűk (14 karátos)

2 frttól feljebb.

Tiszta jó bor.

Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy

Olasziban, (Stidl-ház) eddig Czeglédy Sándor ur által birt

bor-üzletet

átvettem.

Kaphatók nálam a legfinomabb **érmelléki**

asztali-, pecsenye- és dessert-borok, **egri vörös bor** liter és hordószámra és palackokba, továbbá

hazai és valódi francia pezsgő

a lehető legjutányosabb árak mellett.

Boraim hamisítatlan tisztaságáról és jóságáról beszélni fognak a tények és tapasztalatok, azért is tartózkodom a nagyhangú frázisoktól és kérem a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit.

Tisztelettel

D. Berger Ignác,

borkereskedő

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér (Stidl-ház.)

Legjobb

bajor-féle sör

sötét és világos minőségben

márczius 15-től kezdve

nagy üveg 13 krért

kapható:

Steiner M. Albert-nél

N.-Piacz-tér (Knapp-ház.)

Vidéki megrendelések az adó leszámítása mellett gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Gazdaközönség figyelmébe.

Van szerencsém a t. gazdaközönség tudomására juttatni, hogy a legjobb minőségű, hatóságilag megvizsgált és ölmzárolt zsákokban elhelyezett valódi oberndorf, quedinburgi, mamuth, olajbogyó sat.

répamagokat,

valamint valódi eredeti arankamentes

francia és belföldi luczerna

és egyéb vetőmagvak a csiraképeség jótállása mellett, jutányos áron és kedvező feltételek mellett nálam kaphatók.

Tisztelettel

393

Böszörményi Lipót

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca, Biharm. takarékpénztári épület.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!

LEBOVITS RUDOLF és Társa

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, főutca, Bartsch-palotával szemben.

A tavaszi idényre

nagy választéku ruha-szövet raktárt

rendeztünk be

364 6-10

Elegáns szabás és legjobb kivitelről
t megrendelőinket előre is biztosítjuk.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!

Stern Lipót

férfi-szabó

Nagyvárad, főutca, Bazár-szoros.

Tavaszi idényre

legújabb divatu
szövetek

gazdag választékban.

A mai kornak megfelelően berendezett

régi jó hírnevű üzletét

ajánlja a t. közönségnek.

A milleniumot

tekintetbe véve

kizárólag

kész női felöltő-áruházzamat

oly nagy választékkal láttam el és gyári szabott áruim oly

olcsók,

hogy bármely fővárosi céggel versenyezhetek.

Nemes Mihály

N.-Várad, Lévay Palota Köröspart Corso.

ROTH H. ÁRMIN férfi-szabó üzlete.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy Sz.-László-téren, a Nagyvárad Takarékpénztár épületében egy a mai kornak megfelelő

férfi-szabó üzletet

rendeztem be, s azt a legújabb divatu s csakis kiváló minőségű szövetekkel szereltem fel.

Külföldi és hazai elsőrangú szabó-üzletekben szerzett tapasztalataim képsitenek arra, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelhetnek.

Pontos kiszolgálás, lehető jutányos árak lesznek főbb irányelveim, hogy t. megrendelőim megrendelését kiérdemeljem.

B. pártfogásukat kérve, vagyok

tisztelettel

ROTH H. ÁRMIN.

Uj férfi-szabó üzlet a Szent-László-téren.

SZANDICZ ADOLF

női divatáru-háza

Bémer-tér.

NAGYVÁRAD,

Bémer tér.

Női konfekció gazdag választékban.

Valódi párisi és berlini modellek.

Ruhakelmék nagy raktára a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben.

Vásznak és asztalneműekben

egyedüli raktára

az Oberleitner E. és fiai császár és kir. szabadalmazott vászon-gyárnak.

Szőnyegek, napernyők, férfi-divatban különlegességek.

Kívánatra árjegyzékek vagy minták bérmentve megküldetnek.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ujdonságok! Különlegességek!

A közeledő tavaszi idényre már megérkeztek

különlegességek

férfi-, női- és gyermekcipőkben

STERN GYULA cégégnél

Nagyvárad, Zöldfa-utca

az „ARANY CSIZMÁHOZ”,

a hol is a nagybecsült vevőközönségnek legjobb alkalma nyílik ebbeli szükségleteit a legnagyobb választékban s legjutányosabb áron beszerezhetni.

A n. é. közönség becse tájékozására van szerencsém a legdivatosabb cikkekek arait a következőkben feltüntetni:

alacsony száru (angol) női fűzős cipő	3.25
" " " " gombos	3.50
" " " " sárga Bergsteiger	3.
" " " " gombos	3.25
" " " " lag fűzős	5.-
" " " " gombos	5.25

Együttal a n. é. közönség b. tudomására hozom, miszerint férfi- és gyermekkalap-raktáramat a mai kor igényeinek megfelelőleg rendeztem be.

Magamat b. pártfogásába ajánlván, vagyok tisztelettel Stern Gyula.

Ujdonságok! Különlegességek!

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Első n.-váradai műszaki szappangyár.

Palkovics Fülöp és Társa N.-Várad.

Gyártel p.: Rózsa-utca 100 2. a fűzőltó laktanyával szemben

Iroda: Pec e-utca, Günsberger-ház.
Telefon-összeköttetés.

Tisztelettel értesítjük a kereskedő urakat, hogy az iparhatóság gyártmányunkat kiküldött vegyész által megvizsgáltatván, 8308/95. sz. a. hivatalosan igazolta, hogy mi az

Első n.-váradai műszaki szappangyár

czimet jogosan használhatjuk.

Gyártmányunk csakis vegytiszta zsira-

déket tartalmaz, ment minden káros anyag-

tól, ezért szaporább és legolcsóbb

Gyárunk kitűnő berendezése folytán bármily

tömeges megrendelésnek képesek vagyunk megtelevni.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálást biz-

tosítva, kérjük a kereskedő urak b. pártfogását és

jegyziünk kiváló tisztelettel

Első nagyváradai műszaki szappangyár.

PALKOVICS FÜLÖP és TÁRSA.

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvéllal és pontosan teljesít egy helybeli, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt árak mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében, rendszer időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Ugyanott husvétii cukor- és selyem dísztojások 3 krtól 10 frtig kaphatók.

Cukrászdánkban egy szolid leány elárúsitóul felvétetik.

Blousok, Gyermek-ruhák és felöltők,

Napernyők

Freyberger A.

nagy kézimunka
kereskedésében
Nagyváradon.

feltűnő szépek kaphatók

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben. **NAGYVÁRAD,** Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák elvállaltatnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészies kivitelű márvány-utáztatokat és aranyozásokat állítunk elő.

Különlegességek üveg-czégtáblákban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó összes díszítési munkálatok.

Tapeta és papír-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatnak.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért, tisztaságáért kezeséget vállalunk.

Száraz és saját készítményű tisztán kezelt, olajban tört festékek, kitűnő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok, kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek, házi kezeléshez szükséges anyagok,

kellő utasítással, színvegyítések tetszés szerint.

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

LEITNER MÁRTON

ruha- és divat-kereskedése Nagyváradon, Zöldfa-utca (Zöldfa kapuja mellett)

1.85 krért egy teljes ruha divatos szövethől.

25 krért elegáns dupla szeles női szövetek.

40 krért legfinomabb tiszta gyapju női szövetek.

67 krért 130 cm. szélességű angol kelmék.

50 krtól 1 frtig gyász és divat kelmék.

15 krért legújabb jó mosó kardonok.

25 krért valódi Cosmanosi Vorlok.

28 krért czerna ajour és Plissé Szophirek

30 krért legújabb francia Atlas Satinok.

27 krért Piquetek minden színben.

A Milleniumra.

4 frtért 30 rőf kitűnő jó czérna vászon.

4 frt 50 krért 30 rőf női ingekre való vászon.

3 frt 95 krért 32 rőf lábravaló és lepedő vászon.

7 frtért egy szélességű lepedő vászon.

4 frt 50 krért kitűnő jó Schiffonok.

4 frt 90 krért legfinomabb Cretton.

5 frtért 30 rőf szintartó czérna Kanavász.

8 frt 40 krért 30 rőf Brocat Gradli ág/huzatra.

3 frtért egy Damaska Garnitur.

2 frt 80 krért 12 db Damaska Törülköző.

A Milleniumra.

1 frt 45 krért egy divatos Kávés Teríték.

1 frt 30 krért egy ablak Touniss Fügöny.

5 frt 25 krért egy Bourett Garnitur.

1 frtől 1 frt 80 krig legfinomabb férfi ingek.

65 krtól 1 frt 25 krig legfinomabb női ingek.

Nagy raktár Papián, Madracz, Futó és kész Szőnyegekben.

Ruhakellékek és díszek nagy választékban.

Legfinomabb selymek blouse és ruhákra nagy választékban.

Tisztelettel jelentjük, miszerint a legújabb divatu
Tavaszi-nyári női ruha-szövetek és selyem kelmek,
jól mosható

Creton-, Toile-, Satin-, Zephir és ruhavásznak
már megérkeztek, ugyszintén

Ujdonságok
napernyőkben, virágokban és pipere-czikkekben,
továbbá

férfi nyakkendők, férfi-ingek, selyem, satin és creppe-szövetből,
melyeket tisztelt vevőink és a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlunk.

Kiváló tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Nagyvárad, árutelepe, Szent László-tér.

Legelőnyösebben vásárolhatni

szolid és izléses

uri-, fiu- és gyermek-ruhát

szabott árak mellett

NEUMANN M.

ezégnél

Nagyvárad, csakis Kiskidfő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

Budapest, Arad, Debreczen, Temesvár, Fiume, Ujvidék,
Zágráb, Belgrád, Serajevo, Trieszt, Nisch, Sofia stb.

Szép fenyőfák

ugyszintén

mindenféle disz-fa és bokrok,
továbbá

20,000 drb egy és két éves rózsza

igen mérsékelt áron kapható

Nagyváradon, a Rhédey-kerti
faiskolában.

402

**Gazdálkodók, vendéglősök,
szatócsok és kimérők**

szíves figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy a
már 12 év óta fennálló **rum- és
likőr-gyáramat** f. évi marcius
1-től

szesz- és pálinka-

nagykereskedéssel

kibővítettem.

A pénzügyigazgatóságtól nyert en-
gedély folytán abban a kellemes hely-
zetben vagyok, hogy 100 literen felüli
mennyiséget — tetszés szerint össze-
állítva, szesz-, közönséges- és gyümölcs-
pálinka, — ugyszintén minden fele szesz-
különlegességekből,

regale és fogyasztási adómentesen

a legjutányosabb **napi árban** ki-
szolgáltathatok.

Raktáram: Szent-László-tér (Zsiga-fundatio
épület 250. sz. Iroda: fiók-üzlethelyiségem-
ben, Kert-utca sarkán, hol mindennemű kü-
lönlegességeket kis mértékben aruslok.

Tisztelettel

Weisz Náthán.

Telefon-összeköttetés!

Gazdálkodók figyelmébe!

Az 1888. XXXV. italmérsi törvényzikk 5. §-a
szerint a mezőgazdasággal foglalkozók 100 liter meny-
nyiségű pálinkát cselédjeik és munkásaik részére
regalia-adó mentesen beszerezhetik és saját joga-
sított helyi regale-berlőjének sem fizetendő meg a
regalia-adó, erre külön pénzügyigazgatósági engedély
szükséges, melynek beszerzésére bővebb felvilágosi-
tást szívesen nyújtok tisztelt vevőimnek. 336

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy **divat-
üzletemben**

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek
a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből
egyes ruhák, ugyszintén méteráru, a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legújabb színes és fekete selymek nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben
eredeti modellek után készülnek.

A legdivatosabb napernyők nagy választékban.

Szőnyeg és függöny nagy raktár.